

پول در اقتصاد اسلامی

دفتر همکاری حوزه و دانشگاه

پول در اقتصاد اسلامی

دفتر همکاری حوزه و دانشگاه

تهران

۱۳۷۴

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

پول در اقتصاد اسلامی

دفتر همکاری حوزه و دانشگاه

مؤلفان: دکتر پرویز داوودی، حجة الاسلام والمسلمین حسن نظری، سید حسین میرجلیلی

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

چاپ اول: پاییز ۱۳۷۴

تعداد: ۵۰۰۰

حروفچینی، صفحه‌آرایی و لیتوگرافی: سمت

چاپ: مهر (قم)

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و جز اینها برای «سمت»

محفوظ است (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

سخن «سمت»

یکی از اهداف مهم انقلاب فرهنگی، ایجاد دگرگونی اساسی در دروس علوم انسانی دانشگاهها بوده است و این امر، مستلزم بازنگری منابع درسی موجود و تدوین منابع مبنایی و علمی معتبر و مستند با در نظر گرفتن دیدگاه اسلامی در مبنایی و مسائل این علوم است.

ستاد انقلاب فرهنگی در این زمینه گامهایی برداشته بود، اما اهمیت موضوع اقتضا می کرد که سازمانی مخصوص این کار تأسیس شود و شورای عالی انقلاب فرهنگی در تاریخ ۱۳۶۳/۱۲/۷ تأسیس «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها» را که به اختصار «سمت» نامیده می شود، تصویب کرد.

بنابراین، هدف سازمان این است که با استمداد از عنایت خداوند و همت و همکاری دانشمندان و استادان متعهد و دلسوز، به مطالعات و تحقیقات لازم بپردازد و در هر کدام از رشته های علوم انسانی به تألیف و ترجمه منابع درسی اصلی، فرعی و جنبی اقدام کند.

دشواری چنین کاری بر دانشمندان و صاحب نظران پوشیده نیست و به همین جهت مرحله کمال مطلوب آن، باید بتدریج و پس از انتقادات و یادآوریهای پیاپی ارباب نظر به دست آید و انتظار دارد که این بزرگواران از این همکاری دریغ نورزند. کتاب حاضر که در گروه اقتصاد دفتر همکاری حوزه و دانشگاه تهیه شده و دربرگیرنده مسائل مربوط به درس پول و بانکداری است، برای دانشجویان رشته های اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی در مقطع کارشناسی ارشد، تدوین شده است. امیدواریم که علاوه بر جامعه دانشگاهی، متخصصان و محققان علوم اقتصادی - اجتماعی نیز از آن بهره مند شوند.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای سازنده خود، این سازمان را در جهت کاملتر شدن کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران یاری دهند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۲	مقدمه
	فصل اول: مفهوم پول و ابعاد اقتصادی آن
۷	اهمیت پول در نظریه‌های رایج اقتصادی
۱۰	بازنگری در تعریف پول
۱۶	خلق ارزش مبادله‌ای به وسیله پول
۱۷	مشخصه‌های پول
۲۰	مالیت پول
۲۴	کالا نبودن پول
۲۵	پول و سرمایه
۲۶	آیا پول خنثی است؟
۲۸	نقش پول در فعالیتهای اقتصادی
۲۸	آثار اقتصادی پول
	فصل دوم: تکامل پول و اقسام آن
۳۵	مراحل تکامل پول
۴۰	اقسام پول
۴۰	معیار اول: بر اساس مقام ناشر
۴۴	معیار دوم: بر اساس مشخصات طبیعی ماده اولیه
۴۴	معیار سوم: بر اساس نقد و بدهی بودن
۴۷	معیار چهارم: بر اساس مقایسه بین ارزش مبادله‌ای پول و ارزش ماده اولیه آن
۴۷	انواع پول با ترکیب‌های معیار سوم و چهارم
۴۷	پول تمام عیار نقد
۴۸	پول تمام عیار بدهی
۵۱	پول اعتباری نقد

صفحه	عنوان
۵۱	پول اعتباری بدهی
۵۲	پیوست فصل دوم: سیر تحولات پول فلزی، قبل و بعد از اسلام فصل سوم: احکام فقهی پول
۶۳	تعمیم احکام مال در مورد پول
۶۴	پول و قرض ربوی آن
۶۵	معادله به قصد فرار از ربا
۶۶	ضمانت پول
۶۷	زکات درهم و دینار
۶۷	خرید و فروش پولهای اعتباری و حقیقی
۶۸	حواله بودن چک
۶۹	تنزیل بدهی
۷۱	خرید و فروش اوراق سهام
۷۱	خرید و فروش اوراق قرضه
	فصل چهارم: توجیهات بهره و پاسخ به آنها
۷۳	بهره و ماهیت حقوقی آن
۷۴	بهره به عنوان اجاره پول
۷۵	بهره و جبران کاهش ارزش پول
۸۰	بهره به عنوان هزینه فرصت پول
۸۱	امساک از مصرف به عنوان توجیه بهره
۸۳	بهره و ارجحیت زمانی پول
۸۷	بهره به عنوان متوسط نرخ سود
۸۹	پیوست فصل چهارم ۱: منشأ پیدایش حق از دیدگاه فلسفه حقوقی غرب و اسلام
۹۴	پیوست فصل چهارم ۲: تبیین مفاهیم موضوعی ربا
۱۰۰	منابع و مأخذ